

**Gümnaasiumi HUSO suunakursus
„KADRINA VALLA KULTUURILUGU“**

*Alus: Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määrus nr 2
„Gümnaasiumi riiklik õppekava“
(Vabariigi Valitsuse 23.02.2023 määruse nr 18 sõnastuses)*

HUSO suunakursus: „Kadrina valla kultuurilugu“

Kursuse nimi	Kadrina valla kultuurilugu 10. klassile
Valdkond	Ainekursus koosneb kahest lõimitud valdkonnast, millest üks - ajalugu - keskendub enam kogukonna ajalooga seonduvale pärandkultuurile ja teine - kirjandus – kodukandi vaimsele pärandile. Riikliku õppekava läbivatest teemadest toetab kursus järgmisi: kultuuriline identiteet, teabekeskond, väärtused ja kõlblus.
Eelduskursused	puuduvad
Lõimumine	kirjandus, ajalugu, eesti keel, kunst
Õppetöö korraldus (35 tundi)	Kadrina valla kultuuriloo tund toimub üks kord nädalas. Võimalusel eelistatakse õpitegevust väljaspool klassiruumi: õppeekskursioone ja –käike, matku, fotojahti, maastikumängu jm. Eriti väärtustatakse koostöist õppimist, st rühmatööde erinevaid vorme. Praktiliste tegevuste kaudu arendatakse kaarditundmisoskust, vana kirja-keele tekstidest arusaamist, vanade mõõtühikute teisendamist jm. Õppesisu aitavad meelde jätta erinevad graafilised organisaatorid (Fryeri mudel, mõistetabel, mõistekaart, ajatelg, kummut, TTS). Õppimise reflekteerimiseks kasutatakse erinevaid mänge (lauamängud, alias) ja mõistatusi. Kursuse vältel on õpilastel võimalus töötada üksinda, paaris ja rühmas.
Kursuse eesmärgid	<ul style="list-style-type: none"> — Teadvustada, väärtustada, talletada ja edasi kanda kodukandi kultuurilist pärimust (kultuuriline identiteet) — Tutvustada Kadrinast pärit ja/või siin tegutsenud kirikuõpetajaid, riigimehi, kirjanikke, kunstnikke, muusikuid jne, et väärtustada eesti rahvuse ning riigi jaoks olulisi inimesi, mõistes üksikisiku ja tema vaimse pärandi olulist rolli väikese rahva ajaloos. — Tutvustada Kadrina kandi pärandkultuuri erinevaid tüüpe: maastikupärand, mõisapärand, talupojakultuur, arheoloogiapärand, sõjapärand, tööstuspärand, arhitektuuripärand jne. — Valikaine sisu käsitlemiseks vajalike andmebaaside tundmine, sealt info leidmise ja kasutamise oskus. — Õppekava üldpädevuse - kultuuri- ja väärtuspädevuse arendamine.
Kursuse sisu	ANDMEBAASID JA ALLIKMATERJALID. Kirjandusmuuseumi andmebaasid, näiteks kirmus.ee, folkloore.ee, käsikirjade fond, rahvaluulefond, AIS (rahvusarhiivi infosüsteem), FOTIS (fotode infosüsteem), FIS (filmiarhiivi infosüsteem), kinnistute register, SAAGA (digiteeritud

**Gümnaasiumi HUSO suunakursus
„KADRINA VALLA KULTUURILUGU“**

	<p>arhiiviallikad), ESTER, Kultuurimälestiste riiklik register, Estat (Statistikaameti elektrooniline kataloog), URRAM, Neeruti Seltsi kodulehekül.</p> <p>PÄRANDKULTUUR. Mõiste. Pärandkultuuri süstematiseerimine: maastikupärand (kalmed, rändrahnud, kultuskivid, puud, hiiekohad, lohud, mäed, jõed jm) mõisapärand (mõisate tüübid, hoonestus, mõisnikud, nende osa piirkonna arengus, arhitektuur), talupojakultuur (folkloor, hoonestik, toit, rahvameditsiin jne), sõjapärand (mälestuskivid, ausambad, nõukogude aja jäänukid ja nende kasutamine), tööstuspärand (raudtee, endiste tööstushoonete saatus, veskid,viinavabrikud).</p> <p>KODUKOHA AJALUGU. Muinasaeg. Kadrina valla ajalooline kujunemine. Kadrina vallad ja külad. Mõisate pärand. Kadrina tööstuse areng alates 19. sajandi lõpust tänapäevani. Raudtee. Vallamajad. Kadrina vallavanemad. Kadrina hariduse ajalugu. Kadrina alevik ja selle areng ajaloo erinevatel ajaperioodidel. Kadrina rahvamaja ja seltsitegevus. Kadrina sümbolika.</p> <p>KODUKOHA FOLKLOOR. Kalevipojaga seotud muistendid ja rahvalaulud. Kohamuistendid (kivid, puud kohanimed, veekogud, haldjad jm). Kadrina vanasõnad. Folkloori kogumine ja talletamine.</p> <p>PERSONALIA. Kadrina pärandkultuuri olulised kirikuõpetajad: kirjakeele arendaja Heinrich Stahl, esimese eestikeelse luuletuse autor ja vaimulike laulude tõlkija Rainer Brocman, kalendritegija ja luuletaja Joachim Gottlieb Scwabe, rahvaluule koguja Arnold Friedrich Johann Knüpffer, vaestekassa, haigla kirikukoori, pühapäevakooli, raamatukogu ja apteegi asutaja, Kadrina kihelkonnakooli looja Johannes Heinrich Luther, ajaloo uurija ja Kadrina Vabadussõja mälestuskalju arhitekt Gustav Johannes Beermann (1794-1859), baltisaksa maalikunstnik August Georg Wilhelm Pezold. Kirjanikud ja kirjanduse uurijad Friedrich Reinhold Kreutzwald, Aleksander Krimm ja Aino Undla Põldmäe. Riigimees Otto Srandman. Kodu uurijad Eduard Lepik ja Enn Loik. Ajakirjanik ja kultuurilooliste sündmuste algataja Rein Sikk jt olulisi isikuid.</p> <p>NIMETAMINE TEKSTIS JA KULTUURIS. Mõisted: onomastika e nimeuurimisteadus, pärisnimi e prooprium, isikunimi e antroponüüm, isanimi e patronüüm, emanimi e matronüüm, varjunimi e pseudonüüm, kohanimi e toponüüm. Eesti perekonnanimede ajalugu. Eestlaste nimemood. Pärisnimedest tulnud üldnimed. Kodukandi kohanimed. Kalmistu kui kodupaiga nimeuurimise oluline allikas.</p>
<p>Kursuse õpitulemused</p>	<p>Kursuse läbinud õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) teab Kadrina kandi ajalugu muinasaegast tänapäevani ja iseloomustab erinevaid ajalooperioode; 2) analüüsib kultuuriteemaliste allikate ja teabetekstide alusel, kuidas meie ajani säilinud Kadrina kandi pärandkultuuris kajastub eelnenud põlvkondade vaimsus ning teadvustab oma rolli kultuuri kandjana ja kultuuripärandi säilitajana; 3) teab, kes olid Heinrich Stahl, Rainer Brocman, Joachim Gottlieb Scwabe, Arnold Friedrich Johann Knüpffer, Johannes Heinrich;

**Gümnaasiumi HUSO suunakursus
„KADRINA VALLA KULTUURILUGU“**

	<p>4) Luther, Gustav Johannes Beermann, August Georg Wilhelm Pezold, Friedrich Reinhold Kreutzwald, Aleksander Krimm, Aino Undla Põldmäe, Otto Srandman, Eduard Lepik, Enn Loik ja Rein Sikk;</p> <p>5) iseloomustab nende tegevust, mõistes üksikisiku ja tema vaimse pärandi olulist rolli nii Kadrina kui ka eesti rahva ajaloos.</p>
Hindamine	<p>Kursuse jooksul valmib õpilasel õpimapp, mis on hindamise olulisim objekt. Õpimapp arendab ja näitab õpilase motivatsiooni, tahtemadusi, süstematiseerimisoskust, tema konkreetset panust, suhtumist õppimisse ja süvenemisastet.</p> <p>Üldiselt on kursuste jooksul olulisem kirjalik või suuline sõnaline hinnang, mitte numbriline hinne.</p> <p>Kursusehinde saamiseks peab õpilane ära tegema kokkulepitud tööd õppeprotsessi jooksul ja jätma nendest “jälje“ eespool nimetatud õpimappi. Hindamisel arvestatakse ka kohalkäimist ja praktikaülesannete sooritamist.</p>
Õppimist toetav kirjandus	Kadrina lugemikud 1-3 (välja antud 2014, 2018, 2021)